

Lagutskottets Utlåtande N:o 9.

att herr Wærns motion måtte få till särskilda utskottets handläggning öfverlemnas.

Stockholm den 11 februari 1889.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 11 februari 1889, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 26 kap. 1 och 8 §§ samt 30 kap. 5 § rättegångsbalken.

I 26 kap. 1 och 8 §§ rättegångsbalken, förstnämnda § sådan den lyder enligt förordningen den 18 april 1849, stadgas:

1 §. »Hvar, som ifrån underrätt vädjar, ställe för sig två löftesmän, som borga, begge för en och en för begge, för kostnad och skada, den han kan skyldig kännas att gälda; tage deras skrift derå, och lägge den vid sin inlaga i hofrätten in. Nu kan så hända, att han hellre vill penningar, eller silfver, eller guld, till säkerhet för kostnad och skada ställa, och sätter det hos Konungens befallningshafvande in, eller i taka händer, då vare ock det för borgen giltt, när domaren det pröfvat hafver. Försummar han det; hafve sitt vad och talan emot underrättens dom förlorat.»

8 §. »Konungens befallningshafvande eger borgen pröfva, när jäf deremot göres. Är löftesman, eller dess vilkor, honom ej kunnige; då må

han underrättelse derom af domaren i orten fordra: hafve ock hofrätten våld, att sjelf borgen godkänna, när så omtränger. Ej måge löftesmän ogillas, som allmänt för ärliga hållas, och af den förmögenhet, att gods deras kan svara mot det, som de borgat före.»

Uti en inom Andra Kammaren af herr *J. Johnsson* i Thorsberg afgifven motion, n:o 25, anföres, bland annat:

Att gällande föreskrifter om pröfning af borgen för kostnad och skada, likasom i fråga om borgen för ådömd ersättning, vore otydliga och vållat mindre lagkunniga rättsökande stora förluster och obehag, vore ett allmänt känt förhållande, likasom något giltigt skäl, hvarför allmänheten skulle förvägras att få vända sig till kronofogden eller kronolänsmännen för att få borgesmännens vederhäftighet styrkt, ej syntes kunna anföras. Att kronolänsmännen hade lättare att göra sig underrättade om borgesmännens trovärdighet och förmögenhetsvilkor än domaren, vore uppenbart, då länsmansdistrikten vore af jembörelsevis ringa omfattning, likasom att tillförlitligheten icke i något afseende skulle rubbas derigenom att dessa statens tjenstemän finge till åliggande att bestyrka borgesmännens vederhäftighet. Att föreskrifter saknades huru borgen borde ställas och vederhäftigheten styrkas i vademål, då deremot tydliga bestämmelser funnes för fullföljd af besvärsmål, vore en brist, hvilken oberoende af den pågående omarbetning af rättegångsordningen, som i en aflägsen framtid kunde vinna tillämpning, syntes böra skyndsammast afhjelpas, helst denna förändring icke hade något sammanhang med rättegångsväsendet i öfrigt. — Af ej mindre vigt vore att få i lag bestämdt, att borgmästare i stad egde att borgen pröfva. Behöriga föreskrifter i detta afseende saknades, och der den rättsökande icke vore i tillfälle att få borgesmännens vederhäftighet af Konungens befallningshafvande styrkt, äfventyrades att talan icke blefve till pröfning upptagen. — Bestämmelsen i 26 kap. 8 §, att Konungens befallningshafvande eger borgen pröfva, syntes böra bibehållas, men kunde för undanrödjande af tvetydighet lämpligen intagas under § 1, då § 8 skulle utgå; likasom den ändring i 30 kap. 5 § borde vidtagas, att uttrycket: »om pröfning af borgen sägs i 26 kap. 8 §», ändrades till: »26 kap. 1 §».

På grund af hvad han sålunda anfört föreslår motionären, »att Riksdagen för sin del måtte, med upphäfvande af 26 kap. 8 § rättegångsbalken, besluta följande ändring i 26 kap. 1 § och 30 kap. 5 § omförmälde balk, nemligen:

26 kap. 1 §. Hvar som från underrätt vädjar, ställe för sig två löftesmän, som borga, begge för en och en för begge, för kostnad och skada, den han kan skyldig kännas att gälda; tage deras skrift derå, jemte intyg om dess väderhäftighet af konungens befallningshafvande, domaren, krono-

fogden eller kronolänsmännen i orten, eller borgmästaren i stad, samt lägge den vid sin inlaga in. Nu kan så hända att — — — då vare det ock för borgen gilt, när domaren det pröfvat hafver.

Försummar han det — — — förlorat.

Ej må löftesmän ogillas, som allmänt för ärlige hållas, och af den förmögenhet, att gods deras kan svara mot det som de borgat för.

30 kap. 5 §. Den, som tappat i hofrätt — — — och sätte han borgen i stället. Om pröfning af borgen sägs i 26 kap. 1 §: ege ock Konungen att borgen godkänna, när så omtränger.»

Vid bedömandet af det nu föreliggande förslaget utgår lagutskottet, till hvars handläggning motionen hänvisats, från den uppfattning, att lagstiftaren bör undvika att öka antalet af befintliga föreskrifter om fullgörande af vissa prästanda för ett måls fullföljd i högre domstol, emedan hvarje sådant tillägg ökar faran för att en verklig rätt kan gå förlorad genom en parts underlåtenhet att iakttaga en rent formel föreskrift. Enligt utskottets förmenande går motionärens förslag i en rigtning, som utskottet af antydda skäl icke kan gilla. I de ofvan anförda lagrummen förekommer icke någon allmän föreskrift, att borgen skall vara till vederhäftigheten styrkt, än mindre *huru* vederhäftigheten skall styrkas. Någon pröfning af löftesmännens vederhäftighet är icke af lagen förutsatt för annat fall, än då anmärkning deremot göres; och det synes jemväl stå parten fritt att, om jäf framställes, på det sätt han finner lämpligast styrka densamma. Införandet af de i motionen föreslagna bestämmelserna skulle således uppenbarligen medföra den verkan, som enligt utskottets ofvan framställda mening bör undvikas.

Utskottet har sig icke heller bekant, att beskaffenheten af de nu gällande bestämmelserna i ämnet föranledt några praktiska olägenheter. Praxis torde gå i den rigtning, att, der hofrätten, efter det anmärkning framstälts, icke finner sig kunna sjelf vitsorda löftesmännens vederhäftighet, parten lemnas rådrum att styrka densamma. Ett i Nytt juridiskt arkiv, årg. 1883 sid. 70—72 refererad rättsfall är i detta hänseende upplysande. Svea hofrätt förklarade i detta fall, att parten förlorat sitt vad och talan emot underrättens utslag, emedan, oaktadt partens ombud vid förhör inför hofrätten lemnats underrättelse om den i fråga om löftesmännens vederhäftighet framställda anmärkning, något vederhäftighetsbetyg icke blifvit i hofrätten föredt; och blef hofrättens dom af högsta domstolen fastställd, i denna del enhälligt.

Då således, enligt utskottets tanke, den föreslagna lagändringen icke skulle blifva till gagn, utan fastmera till skada för den rättssökande allmänheten, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 februari 1889.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Herr *H. Andersson* i Nöbbelöf har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.